

Competentieleren noodzaakt tot andere rollen

Door de veranderde onderwijskundige inzichten en een andere aanpak van de examinering verandert de rol van de docent in het groene onderwijs. In het hbo en mbo deden bijvoorbeeld de studieloopbaanbegeleider, de coach en de assessor hun intrede. Drie docenten schetsen hun ervaringen in een andere rol.

De veranderde leeromgeving van de student door de introductie van het competentiegerichte onderwijs noodzaakt een andere rol van docenten. De klassieke leraar die alleen vanuit zijn eigen vakgebied redeneert, maakt plaats voor breder georiënteerde docenten. Deze krijgen in de toekomst rollen als expert, coach of studieloopbaanbegeleider, ontwerper van lesmateriaal of assessor. De expert is een inhoudelijk deskundige op een bepaald vakgebied. De coach begeleidt de student in zijn leertraject, bij het opstellen van het POP en de samenstelling van zijn portfolio. De ontwerper maakt curriculumonderdelen, modules, leeromgevingen en lesmaterialen op basis van eisen van het beroepsveld. De assessor ontwikkelt assessments, neemt deze af en beoordeelt de competenties van de student. Een aantal docenten uit het groene onderwijs maakte al kennis met hun nieuwe rol. □

Vroeger coachten we ook

Jan Hoed, docent Groenvoorziening en coach bij de mbo-afdeling Emmeloord van het Groenhorst College:

“Als docent Biologie op een vmbo had ik zeventien jaar geleden de regie van het leerproces in handen. Met een kant en klare lesmethode stoomde ik de leerlingen klaar voor het landelijk examen. Het gaf veel voldoening wanneer ze mijn vak kozen en met goede cijfers hun diploma behaalden. Nu werk ik al zeven jaar als docent Groenvoorziening bij de mbo-afdeling van het Groenhorst College in Emmeloord. Naast mijn lesgevende taak aan BOL- en BBL-leerlingen is coaching aan laatstgenoemde groep, als onderdeel van het consulentschap, een deel van mijn werkzaamheden. Daarnaast coach ik langdurig werklozen tijdens hun reïntegratieproces. Volgend schooljaar verwachten we coaching formeel in onze BOL-opleidingen te introduceren, maar nu maak ik hier tijdens mijn reguliere lessen al ruimte voor. Mijn kennis over coaching heb ik opgedaan door zelfstudie, binnenkort ga ik hiervoor een opleiding volgen. De veranderende rol van de docent ervaren sommigen misschien als bedreigend en revolutionair, maar ook vroeger stopte een baan in het onderwijs niet bij het belsignaal. Met mij spraken veel collega's ook buiten de lestijden om met leerlingen over hun resultaten en ambities. Nu krijgt deze begeleiding formeel gestalte en omschrijven we het als coachen. Deze taak kwam op mijn weg, maar past tegelijkertijd bij mijn persoonlijke belangstelling. Ik ben geïnteresseerd in de persoonlijke achtergronden van

Jan Hoed: “Vroeger stopte een onderwijsbaan ook niet bij het belseignaal”

mensen, bovendien boeien de verschillende leerprocessen me. Coaching is een verrijking, want je meet op verschillende momenten hoe de kennis, vaardigheden en houdingsaspecten van leerlingen zich ontwikkelen. Ik vind het onverstandig wanneer scholen docenten in een andere rol dwingen. Collega's die vasthouden aan de traditionele aanpak verdienen, mits de doelen worden behaald, die ruimte ook. Zelf vind ik het echter steeds lastiger goede resultaten te boeken met de traditionele aanpak. Vroeger bereikte je leerlingen gemakkelijker met theorie, nu vinden ze het al gauw saai.”

Het vak is alleen een middel

Huub Geerdink: “Hoe studenten zich ontwikkelen is belangrijker dan waarin ze zich ontwikkelen”

Huub Geerdink: docent Bloemsierkunst en studieloopbaanbegeleider bij Stoas Hogeschool:

“Onze studenten komen uit verschillende achtergronden bij Stoas Hogeschool en vertrekken als wereldburgers met een veelzijdige belangstelling. Ik vind het als studieloopbaanbegeleider een uitdaging hen bij dit proces te begeleiden. Een studieloopbaanbegeleider bespreekt met de studenten wat ze doen, waarom ze iets doen, we kijken terug op wat ze gedaan hebben en blikken vooruit op wat ze gaan doen. De ervaring leert dat studenten hun studie onderschatten of juist overschatten. Gelukkig is de groep die de lat net iets te hoog legt groter dan de studenten die hun studie te gemakkelijk opvatten.

Ik heb een speciale opleiding gevolgd en kan daarnaast beschikken over alle in ons instituut aanwezige expertise op dit gebied. In de praktijk heb ik geleerd dat je in de schoenen van de studenten moet gaan staan. Je bent geneigd een antwoord voor hun vragen te zoeken, maar het is belangrijk dat ze zelf met oplossingen komen. In het verleden werkte ik als docent Bloem bij een mbo en begeleidde Stoas-studenten tijdens hun stage. De combinatie van lesgeven als docent Bloemsierkunst met een begeleidende taak beviel me zo goed dat ik zeven jaar geleden voor een baan bij Stoas Hogeschool koos. Naast de voorkeur voor een andere taakinvoering speelde ook de leeftijd van de studenten mee. In het hbo werk je met ambitieuze jong volwassenen die een bewuste keuze hebben gemaakt en met zelfvertrouwen nieuwe uitdagingen aandurven. Soms hoor je dat het docenten moeite kost over te stappen naar een meer begeleidende taak, maar ik zie dit anders. Ik vind het leuker te zien hoe studenten zich ontwikkelen dan te zien waarin ze zich ontwikkelen. Voor studenten is vakverdieping zeker belangrijk, maar voor mij is het vak alleen een middel bij hun opleiding. Onderschat mijn liefde voor het bloemwerk niet, maar de mens achter zijn creatie vind ik nog belangrijker. Ik geloof niet dat iedere docent geschikt is voor deze rol. Mensenkennis, belangstelling en zorg voor mensen vind ik noodzakelijke eigenschappen.”

Niet iedereen is geschikt

Jeroen Lek: “Het concentratievermogen van leerlingen neemt steeds sneller af”

Jeroen Lek, docent Veehouderij en assessor bij de mbo-afdeling van AOC Oost in Almelo:

“Als assessor neem ik samen met de praktijkbegeleider van onze leerlingen Veehouderij een criteriumgericht interview af op het leerbedrijf. De afname vindt pas plaats wanneer ze de theoretische kennis beheersen. Het gaat daarbij om leerlingen waarmee ik dit schooljaar geen contact heb als docent, coach of stagebegeleider. Tijdens dit gesprek toetsen we de kennis en het inzicht. Ook beoordelen we of ze deze aspecten in verschillende bedrijfssituaties kunnen toepassen. Ik houd daarbij nadrukkelijk voor ogen dat alle aspecten voldoende aan bod komen, als docent Veehouderij loop je het risico je op je eigen stokpaardjes te richten. Dat ik 23 jaar geleden als docent Veehouderij en stagebegeleider begon en nu actief ben als expert, stagebegeleider, assessor en coach op zowel het mbo als de opleidingsschool had ik niet kunnen voorstellen. Ik heb daar geen moeite mee, want je ziet de laatste tien jaar dat het

concentratievermogen van leerlingen tijdens frontale lessen sterk afneemt. Vroeger hingen ze als toekomstige veehouders de hele les aan je lippen, nu haken ze na tien minuten af. De contacten met het bedrijfsleven maken dit werk aantrekkelijk. Daarnaast bestaat er bij de leerlingen een stuk gezonde spanning, het gaat ergens om. Het werk is ons opgedragen, alle collega’s van onze afdeling voeren deze taak uit. Ik heb daar geen problemen mee, want mijn sterke punten komen bij deze werkzaamheden goed tot hun recht. Op allerlei manieren probeer ik leerlingen te helpen, maar de grenzen tussen voldoende en onvoldoende liggen bij mij vast. Ik vind het echter onverstandig iedere docent met deze taak te belasten, omdat niet iedereen deze karaktereigenschap heeft. Deze taak voeren we zonder extra scholing uit, maar dankzij informatie uit Het Groene Lab kennen we de eisen globaal. Wel vind ik het kwalijk dat ons instituut onderwijskundige initiatieven neemt, maar vervolgens de uitvoering afschuift op de werkvloer.”